

1. Mõisa nimetus: L ö ö n e
2. Mõisa liik: peamõis
3. Aadress: Kingissepa raj., Valjala k/n.
4. Valdaja, kasutaja: Vabariiklik Turisminõukogu

5. Kaitse alla võetavad objektid:

a) ettepanekud:

peahoone

b) põhjendused:

Lõüne mõisaelamu on suur ühekoradne kõrge keldriosaga kivihoone, teda katab poolkelpkatvus. Algselt oli hoone liigendamata, hiljem on lisatud neogooti stiilis astmikviiluga keskrisaliit. Majal leiame rikkalikult kõrgetasemelist raidkividekoori: profileeritud karniisid, akende ehisraamid, nurgarusteeringud, risaliidi kolmurnkviilu on paigutatud peene töötlusega vapikivi.

Lõüne mõisamaja, mida võime lugeda Saaremaa esinduslikumate barokkhoonete hulka, pärineb ilmselt 18. sajandi lõpuosast. Piduliku astmikfrontooniga keskrisaliit on ehitatud 1864. aastal pärast seda, mil mõis läks Buxhoevdenite perekonna valdusse. Hoone on värskelt remonditud motelliks ning heas tehnilises seisundis.

c) fotod (nimestik):

1. Peahoone. Vaade esifassaadile.
2. Hoone tagakülg.

Koostajad: KRPI grupijuht, ajaloolane
VAMKI vaneminsener

A. Hein
K. Tilk

1

2

25